

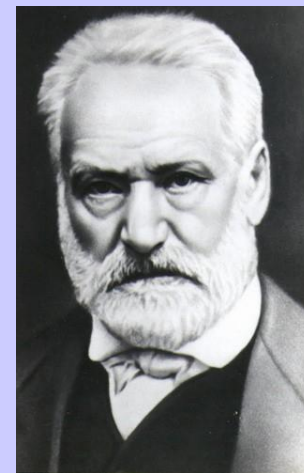
**Фрагмент електронного
підручника
світової літератури для
10 класу**

Оноре де Бальзак "Людська комедія"

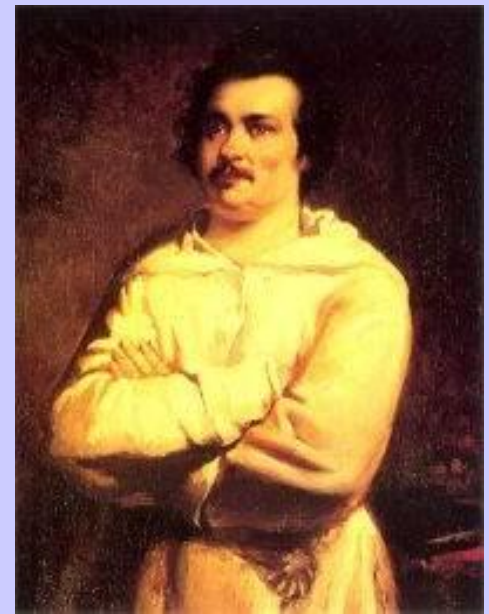

На кладовищі Пер-Лашез в Парижі над могилою одного з найбільших письменників Франції — Бальзака його співвітчизник, інший великий французький письменник Віктор Гюго сказав:

«Всі його твори складають єдину книгу, повну життя, яскраву, глибоку, де рухається та діє уся наша сучасна цивілізація, втілена в образах досить реальних, але овіяна сум'яттям та жахом. Чудова книга, яку її автор назвав комедією та міг би назвати історією, книга, в якій поєднуються всі форми і всі стилі».

- Більшість романів, які Бальзак із самого початку призначав для "Людської комедії", були створені в період з 1834 по кінець 40-х років. Однак, коли задум сформувався остаточно, виявилось, що більш ранні речі органічні для загальної авторської ідеї, і Бальзак включає їх до складу епопеї

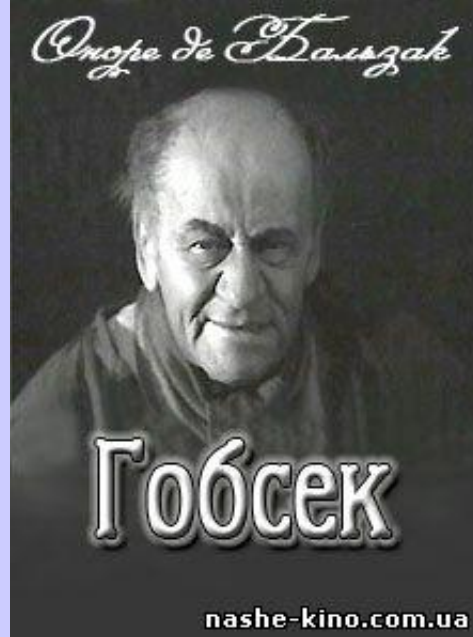
- "Людська комедія" має чітко виражену структуру й складається із трьох циклів, що представляють собою як би три взаємозалежні рівні

Перший цикл і фундамент епопеї - це "ЕТЮДИ ПРО ЗВИЧАЇ"

доних ставиться основна частина написаних Бальзаком романів, причому він увів для нього шість тематичних розділів:

1. "Сцени приватного життя" ("Гобсек", "Полковник Шабер", "Батько Горіо", "Шлюбний контракт", "Обідня безбожника" і ін.);
1. "Сцени провінційного життя" ("Євгенія Гранде", "Прославлений Годиссар", "Стара діва" і ін.);
2. «Сцени паризькому життя» ("Історія величі й падіння Цезаря", "Банкірський будинок Нусингена", «Розкоші та злидні куртизанок», "Таємниці княгині де Кадиньян» і ін.);
3. "Сцени політичного життя" ("Епізод епохи терору", "Темна справа" та ін.);
4. "Сцени військового життя" («Шуани»);
5. "Сцени сільського життя" ("Сільський лікар". «Сільський священик» і ін.).

- Другий цикл, у яким Бальзак прагнув показати причини явищ, зветься

"ФІЛОСОФСЬКІ ЕТЮДИ"

і включає: "Шагренєву шкіру", «Елексир довголіття», "Невідомий шедевр", "Пошуки абсолюту", "Драму на узмор'ї"

І нарешті третій цикл –

"АНАЛІТИЧНІ ЕТЮДИ"

"Фізіологія шлюбу", "Дрібні негоди подружньому життю" і ін. У ньому письменник намагається визначити філософські основи людського буття, розкрити закони життя суспільства. Така зовнішня композиція епопеї

- Уже один перелік, що ввійшли в "Людську комедію" добутків говорить про грандіозність задуму автора.

«Мое произведение, - писал Бальзак, - должно вобрать в себя все типы людей, все общественные положения, оно должно воплотить все социальные сдвиги, так, чтобы ни одна жизненная ситуация, ни одно лицо, ни один характер, мужской или женский, ни чьи-либо взгляды... не остались забытыми»

- Грандіозний витвір Бальзака називається «Людською комедією» і складається з **98 романів, повістей, оповідань, п'єс**.

Але насамперед це — цілісний задум письменника, який хотів усебічно змалювати життя французького суспільства, закономірності й тенденції його розвитку, головні рушійні сили.

Романи поєднуються спільними персонажами — а їх в епопеї більше двох тисяч. І кожен має свої біографію, вдачу, долю.

Один з провідних героїв циклу — **Растіньяк**, бідний молодий провінціал, студент, який поступово позбувається ілюзій про можливість чесного життя, входить до вищого паризького світу, одружується з дочкою мільйонера, стає міністром та пером Франції.

Він є головним героєм у романі «**Батько Горіо**», другорядним — в «**Шагреновій шкірі**»;

з'являється або згадується він у романах «**Втрачені ілюзії**», «**Кузина Бета**», «**Банкірський дім Нусінгена**», «**Розкоші та злидні куртизанок**», «**Комедіанти безвідома про це**», «**Депутат від Арсі**».

Колишній каторжник **Вотрен** діє в романах «**Батько Горіо**», «**Розкоші та злидні куртизанок**», драмі «**Вотрен**».

Про загибель **Люсьєна де Рюбампре**, головного героя «**Втрачених ілюзій**», ми дізнаємось з роману «**Розкоші та злидні куртизанок**».

- Назва «Людська комедія» виникла трохи пізніше і пов'язувалась з назвою славетної «Божественної комедії» Данте Аліг'єрі. Але чому серію своїх романів Бальзак назвав «комедією»?
- Деякі дослідники стверджують, що тогочасне суспільне життя — гонитву за успіхом, визнанням, кар'єрою, грошима — Бальзак оцінював як комедію, на протигагу трагедії Великої французької революції кінця XVIII століття, що проголосила, але не здобула свободу й рівність людей. Термін «комедія» Бальзак застосовував у тому сенсі, що й деякі його сучасники, називаючи комедією великий епічний твір, подібний до Дантових «Пекла», «Раю», «Чистилища». Як невдовзі переконаємося, для Бальзака XIX століття стало трагедією втрачених ілюзій.

«Людська комедія» — унікальне явище в історії європейської цивілізації за дві тисячі років. Вражає, що створила її одна людина **протягом 20 років**.

Щоправда, Бальзак помер від серцевого нападу в 50 років: далися ознаки величезні перевантаження організму. В листах до матері, сестри, а пізніше — до Евеліни Ганської, польсько-української багатії поміщиці, яка стала дружиною Бальзака за чотири місяці до його смерті, письменник описує свій робочий день: *«З півночі до півдня я працюю, тобто сиджу дванадцять годин у кріслі, творю і переробляю. Потім з півдня до четвертої години виправляю гранки, о п'ятій обідаю, о пів на шосту я в ліжку, а опівночі встаю і знову починаю працювати»*.

